

Integrationsforum i Trollhättan

Ett lokalt nätverk i tiden

Integrationsforum i Trollhättan

Ett lokalt nätverk i tiden

© Integrationsverket, 2002

ISBN 91-89609-10-7

Integrationsverket

Box 633

601 14 Norrköping

Text: Jan Lunqvist, Trollhättan

Foto: Joachim Nywall där inte annat anges

Tryck: Berlings Skogs AB, Trelleborg

Innehåll

- 5 Förord
- 7 NGO:er – de nya folkrörelserna
- 8 Bred samling för integration
- 9 Trollhättan – alltid invandrarstad
- 10 De har varit med från början
– engagemang på tre olika grunder
- 12 Integration på sta'n
- 13 Samlar röster om integration
- 14 Startade lokal byrå mot diskriminering
- 16 Få anmäler diskriminering
- 17 Nätverk är ett nyckelord
- 18 Hus utan väggar och tak
men fullt av verksamhet
- 19 Pensionärerna i PRO med i Integrationsforum
- 20 Unga liberaler i integrationsarbetet
- 21 En öppen dörr till hela världen
- 22 Som ringar på vattnet...
- 23 Kommunalrådet: – Vi behöver alla krafter för
integration och mot rasism
- 25 Öppna vägar för nytt engagemang
- 26 Faktorer för framgång
- 27 Ur dagboken

Förord

Betydelsen av lokala insatser för att motverka rasism och etnisk diskriminering har framhållits av såväl regeringen som myndigheter och det civila samhället. Det har i detta sammanhang framkommit önskemål om goda exempel – framgångsfaktorer – på sådant arbete.

Denna informationsskrift belyser det arbete som en lokal aktör – Integrationsforum i Trollhättan – utfört under ett antal år, men också de erfarenheter och kunskaper som de har samlat under denna tid.

Skriften ingår i en serie informationsskrifter inom området rasism och etnisk diskriminering. Tidigare utgivna skrifter inom denna serie är »NGO:ers arbete mot diskriminering i Nederländerna« och »Internationella konventionen om avskaffande av alla former av rasdiskriminering – En handbok för frivilligorganisationer«.

Integrationsverket vill med denna skrift beskriva och uppmärksamma Integrationsforums arbete och bidra till att sprida information om de hittills framgångsrika lokala insatserna där man lyckats sätta frågor om integration och antidiskriminering på dagordningen i kommunen. Integrationsverket hoppas genom denna skrift kunna inspirera och stimulera andra som vill skapa ett lokalt förankrat arbete för integration.

Underlaget till denna skrift har tagits fram av journalisten Jan Lundqvist på uppdrag av Integrationsverket. Fotografierna har tagits av Joachim Nywall och Tomas Fasth.

Anna Lindström
avdelningschef

Gunn Stenhammar Metdonaj
uppdragsansvarig

NGO:er – de nya folkrörelserna

Medan gamla folkrörelser tappar medlemmar växer nya slags organisationer upp. De kallas ändji-orer efter den engelska förkortningen NGO för Non Governmental Organisation. Folkrörelser, säger vi i Sverige.

Men de liknar inte de gamla folkrörelserna. I stället är det föreningar och enskilda som sluter sig samman i nätverk. Inte så fasta och stabila alla gånger. Kanske inte så långlivade. Men inte heller så stelt reglerade. De är mera inriktade på omedelbara handlingar och snabba förändringar.

Människor sluter sig samman för att »Nu MÅSTE någonting hända«. För att visa kraften bakom orden går man direkt till handling. Behoven är så uppenbara, möjligheterna så många. Varför vänta på en utredning?

Det kallas social mobilisering och handlar om makt. Power! Empowerment! Ofta om motmakt. Mot främlingsfientlighet och rasism, till exempel.

Men också makt *för* förändring. För jämställdhet, för integration. Och inte minst: för träffpunkter, mötesplatser.

Några engagerade bestämmer sig för att dra igång en verksamhet. Kommunen kontaktas för att man åtminstone ska få hyran betald. Den lokala tidningen får veta vad som ska hända och berättar. Affischer sätts upp. Föreningar får brev. Telefonerna går varma.

Efteråt sitter en nyvald kontaktgrupp med massor av förslag på hur man ska gå vidare. Det är då det behövs visioner, engagemang, kunskap och ledare. Integrationsforum i Trollhättan har allt det där.

Verksamheten är nu inne på tredje året och är ett exempel på hur ett lokalt nätverk av NGO:er, som arbetar för integration och mot diskriminering, kan växa fram.

Bred samling för integration

I den här informationsskriften presenteras Integrationsforum i Trollhättan, några av dess eldsjälar och medlemmar. Integrationsverket hoppas att här kan finnas inspiration och stimulans till andra som vill forma ett lokalt förankrat arbete för integration.

Integrationsforum i Trollhättan bildades den 20 april 1999. Från början var det sex organisationer som stod bakom. Idag finns det 28 medlemsorganisationer och ett antal personer som är enskilda medlemmar.

Integrationsforum är en paraplyorganisation med målsättningen att

- bilda opinion mot rasism och diskriminering
- skapa mötesplatser mellan invandrare och svenskar och ge möjlighet att tillsammans arbeta med integration i Trollhättan
- utbilda informatörer och mentorer som kan informera i skolor, på arbetsplatser och där människor möts
- med utbildning och kunskap om kooperativ verksamhet verka för en alternativ försörjningsmöjlighet.

Medlemsorganisationer är: (nov 2001):

ABF, Afrikanska föreningen, Arbetareföreningens Hus, Arbetsgruppen mot rasism, Arauco-Chile, CUF, Friluftsförbundet, IOGT-NTO, Islamiska kulturföreningen, Kommunalarbetareförbundet, Kvinnojouren Duvan, LUF, Orientalisk-Katolska församlingen, Palestinska föreningen, PRO, SIF i Trollhättan, Studieförbundet, SSU, Sylteskolans föräldraförening 7–9, Trollhättans FN-förening, Trollhättans Naturvårdsförening, Trollhättans Rugbyklubb, Ung Vänster, Velandas Missionsförsamling, Världens kvinnor.

Dessutom finns det ett antal enskilda medlemmar.

Integrationsforum verkar genom sina medlemsorganisationer som aktivt arbetar för integration som en del av sin vanliga verksamhet.

Dessutom har man gemensamt varit ute i centrum i Trollhättan och informerat. Då har man också samlat in namn mot rasism och ställt frågor till trollhätteborna om hur man ser på integrationen i praktiken.

I april 2000 startades en lokal antidiskrimineringsbyrå för att ge råd, stöd och information till människor som anser sig diskriminerade. Bemanningen bygger på frivilligt arbete och man har tagit emot ett 50-tal ärenden.

I augusti 2001 startades så ett Kvinnokulturhus. Målet är att skapa en mötesplats för kvinnor i Trollhättan. Något riktigt hus har man inte ännu men Kvinnokulturhuset fylls ändå redan med aktivitet. Man lånar helt enkelt lokaler för sina möten tills det egna huset blir verklighet.

Integrationsforum

Årsmötet väljer en styrelse med sex ledamöter, tre kvinnor och tre män, som ska representera såväl infödda svenskar som invandrade.

Verksamheten diskuteras och beslutas på medlemsmöten en gång i månaden.

Uppgiften att vara ordförande och sekreterare på medlemsmöten ska alternera mellan medlemmarna så att ansvaret sprids och alla får pröva på att leda ett möte.

Integrationsforum i Trollhättan har också hjälpt till att starta liknande fora i Vänersborg, Mellerud och Lysekil. Antidiskrimineringsbyrån är också med i ett nationellt nätverk med andra antidiskrimineringsbyråer för att utbyta erfarenheter i arbetet mot diskriminering. ■

Trollhättan – alltid invandrarstad

Trollhättan har alltid varit en invandrarstad. Ända sedan industrin vid stranden av Göta älv började utnyttja vattenkraften i älven och platsen kallades »Stranna«.

När nuvarande slussar och vattenkraftverk byggdes i början av 1900-talet ökade invandringen. I de tidiga gjuterierna samlades arbetare från alla håll i landet. De tillverkade sågklingor, lok och turbiner.

När så bilfabriken Saab växte på 60-talet kom många från Finland och Jugoslavien för att söka arbete. På 70-talet kom flyktingar från bland annat Chile och Uganda.

På senare år har många kommit för att få skydd undan krig i Mellanöstern och på Balkan.

Precis som i många andra städer har de som flyttat in erbjudits bostäder i de stadsdelar som byggdes för att få bort bostadsbristen på 60- och 70-talen. I Trollhättan heter de stadsdelarna Kronogården, Lextorp och Sylte.

Framför allt bor idag många med utländsk bakgrund i stadsdelen Kronogården. Där inledde kommunen i början på 90-talet ett särskilt projekt för att skapa en bättre boendemiljö, öka de boendes delaktighet i stadsdelens utveckling och samordna de olika förvaltningarnas arbete bättre. Man kallade det Kronogårdsprocessen för att markera att det inte skulle bli ett projekt som avslutades och föll i glömska utan en process som kunde utvecklas och förnyas längs vägen.

Integrationsfrågan aktuell i Kronogården

År 1996 bildade så de boende en stadsdelsförening genom sina föreningar. Den fick namnet Kronogården 2006. Även det var ett försök att markera det långa perspektivet. Långsiktiga förändringar kanske tar tio år att åstadkomma, sade man sig.

Trollhättan har 52 000 invånare.
Av dem har 13 procent utländsk bakgrund

Året därpå fick stadsdelen en egen lokal politisk nämnd. Den fick ta hand om alla »mjuka frågor« för Kronogården och två stadsdelar intill. Därmed skulle besluten om skola, vård och omsorg hamna närmare de berörda.

Stadsdelsföreningen har ordnat festivaler och studiecirkel. Bland annat i mötesteknik. Föreningen har engagerat många av Sveriges nya medborgare. Idag finns invandrade på nästan alla partiers valsedlar i kommunvalet i Trollhättan.

Den kommunala Kronogårdsprocessen har verkat på många olika fält. Det har bland annat handlat om riktad verksamhet till barn och ungdomar, en ny lekplats efter förslag från de boende, stöd till arbetslösa som vill starta eget, ett familjecentrum för dem som söker stöd i sin föräldroll.

Föreningsarbete i hela Trollhättan

Några av de engagerade i stadsdelsföreningen ville gå ett steg längre och arbeta med integration över hela Trollhättan. De tog fasta på att flera stadsdelar har en stor andel invandrare och flyktingar. Bland dem finns initiativtagarna till Integrationsforum. Medan Kronogården 2006 arbetar vidare breddas därmed det ideella arbetet för integration att omfatta hela Trollhättan. ■

De har varit med från början

– engagemang på tre olika grunder

Jorge, Abla och Emmanuel – alla tre sitter i styrelsen för Integrationsforum i Trollhättan. De har varit med från starten och alla har de olika bakgrund och olika anledningar till sitt engagemang för integration.

Jorge lyfter fram hotet från främlingsfientligheten. Abla talar om vikten av att de invandrade själva är aktiva för att komma in i samhället. Och Emmanuel efterlyser de öppna dörrarna som gör vardagliga möten möjliga.

Olika anledningar till engagemang som speglar den bredd man lyckats samla i Integrationsforum.

Jorge och Emmanuel har varit aktiva i det svenska föreningslivet i många år. Längre än många infödda svenskar. Men så har de också bott här länge.

Emmanuel Nkansah kom för kärleks skull från Ghana 1970. Han hade alla papper klara, jobb och bostad. Men han minns ännu känslan av ensamhet när han klev av färjan från Tyskland. Den känslan vill han att andra ska slippa.

Jorge Pereira hade inget att komma till. Bara något att fly ifrån. Han slapp fängelset i Chile och fick en fristad i den svenska kylan. Längre fortsatte han sin politiska aktivitet för det gamla hemlandet. Men så kom tecknen på rasism och han steg in i det svenska samhället. Satt i styrelsen för »Stoppa rasismen« på 80-talet.

Abla Wehbe kom från Libanon 1990. Fick skydd undan kriget men stod länge utanför det svenska samhället. Tycker att hon förlorade sex av sina bästa år innan hon med egen kraft förmådde bryta isoleringen och skapa kontakter. Mycket genom en kvinnoförening i stadsdelen Kronogården.

Alla tre var alltså invandrade och de påverkades starkt av den främlingsfientlighet som nådde Trollhättan i mitten på 90-talet. Då brändes stadens moské ned och en ung man från Somalia misshandlades svårt av ett gäng ungdomar med nazistiska sympatier.

Behov av mötesplats

I kommunvalet 1998 fick det främlingsfientliga partiet Sverigedemokraterna två platser i fullmäktige. Många motkrafter aktiverades. Emmanuel uttalade sig i en intervju i Trollhättans Tidning och efterlyste en mötesplats för svenskar och invandrare. Jorge kontaktade honom och Abla och några till kom med i de första diskussionerna.

– Det första utskicket med information till intresserade betalade vi papper och frimärken med egna pengar, minns Emmanuel. Kommunledningen var positiv och ordnade en lokal.

Det kom representanter från ett halvt dussin föreningar till första träffen och den 20 april 1999 gick man ut och berättade att Integrationsforum var bildat. Man kontaktade lokala tidningar, radio och TV som uppmärksammade starten och intresset väktes med en gång.

Ända sedan starten har Integrationsforum i Trollhättan haft två prioriterade målsättningar: Kampen mot rasismen och önskan att skapa en mötesplats.

– Vi kan gå samma gata fram varje morgon i flera år utan att prata med varandra. Istället pratar vi om varandra. Vi måste träffas för att få kunskap och lära känna varandra, säger Emmanuel.

– Jag var »afrikanen« ända tills det kom en stu-

Emmanuel Nkansah vill skapa mötesplatser för invandrade och svenskar.

dent från Eritrea till Trollhättan. Då fick jag för första gången lite kontakt med någon som jag kunde identifiera mig med. Men båda två hade vi lika svårt att träffa infödda svenskar och prata om livet med dem, minns han.

»Viktigt att visa vi vill integrera oss«

Men Abba lägger inte hela skulden för bristen på kontakt på svenskarna.

– Många flyktingar jag möter är mycket utsatta. De saknar utbildning och jobb och söker sig till sina landsmän, säger hon. Men när vi gör så betyder det också att vi isolerar oss. Vi måste visa att vi vill integrera oss.

– Jag vill väcka dem! Även de äldre, som inte kommer med i några sysselsättningsprojekt. Jag vill se dem fika i centrum ibland, inte bara i Krokgården.

Tryggheten i den egna gruppen får inte gå ut över möjligheterna att leva i det svenska samhället, tycker Abba. Alla måste ta reda på hur samhället fungerar. Till exempel hur man gör för att rösta.

– Vi måste ta vara på våra egna och samhällets intressen och rösta bort de främlingsfientliga, säger hon.

Rasism stoppar delaktighet

Men det är inte alltid så lätt att göra den »karriär« som gäller, förklarar Jorge. Man börjar som före detta flykting, går vidare och blir invandrare och till sist ska man ta det svåra steget till en integrerad medborgare med samma möjligheter som infödda svenskar. Det steg som rasismens företrädare försöker stoppa.

– Det finns tydliga rasistiska krafter i Trollhättan fortfarande. Sverigedemokraterna delar ut flygblad i brevlådorna och sprider en propaganda som vi måste ta aktiv ställning emot. Och det finns ännu mer extrema högerkrafter, säger Jorge.

– Därför är det viktigt att Integrationsforum står för ett bredare perspektiv. Vi talar om anti-rasism men inte om sådant som antifascism. Det skulle minska den breda uppslutningen, säger han.

Byrå mot diskriminering och Kvinnokulturhus

Ett år efter starten var det dags för nästa steg. Den 28 april 2000 startade Trollhättans Antidiskrimineringsbyrå. Bemannad med frivilliga krafter och ett halvt dussin kontaktpersoner på en telefonlista. Syftet var att ge stöd, råd och information till den som upplever sig diskriminerad (se separat artikel).

Drygt ett år senare, den 18 augusti 2001 kunde man så starta en verksamhet till. Nu handlade det om ett Kvinnokulturhus (se separat artikel). Målet är att skapa en mötesplats för alla kvinnor, bygga ett nätverk mellan svenskar och invandrare och kämpa för kvinnors rättigheter.

Samtidigt har Integrationsforum i Trollhättan fortsatt att växa. Idag finns 28 medlemsorganisationer. Spännvidden bland de nya är stor. Det handlar om allt från rugbyklubben med många tonåringar till pensionärerna i PRO.

Verksamheten i Trollhättan har stått som förebild för flera liknande initiativ i grannkommuner. Vänersborg, Lysekil och Mellerud har nu organisationer som arbetar för integration och mot rasism. Dessutom har man skapat ett nätverk mellan sig för att utbyta erfarenheter.

Behöver långsiktigt stöd

Uppslutningen bakom Integrationsforum i Trollhättan har varit omfattande allt sedan starten. Aktiviteterna har avlöst varandra. Emmanuel är ibland orolig för att inte hinna med riktigt.

– Ibland kan jag nästan bli rädd för ketchupeffekten, säger han. Och pengar är fortfarande ett problem även om vi får stöd på olika sätt.

– Tillväxten är inget problem egentligen men det skulle behövas någon anställd. Någon anställd på halvtid som står för kontinuitet, säger han.

– Ja, kampen för pengar blir en ödesfråga för hur långt vi kan nå. Det finns ingen brist på engagemang men politikerna måste börja se personer med utländsk bakgrund som en resurs i integrationsarbetet. Jag hoppas på ett kontinuerligt stöd med pengar från regeringen till verksamhet som vår, säger Jorge. ■

Integration på sta'n

- Vad tycker du om integrationen mellan svenskar och invandrare?
- Vad skulle du själv kunna göra?
- Är det bra med en förening som Integrationsforum?

Daniel Tegenfeldt:

- Integrationen är dålig. Det blir så när man föser ihop alla invandrarna i en stadsdel.
- Jag tror inte jag kan göra så mycket
- Jag visste inte att Integrationsforum finns men det är positivt att några försöker jobba med frågan.

Maria Adolfsson:

- Jag ser integrationen varje dag eftersom jag jobbar på daghem med många flyktingbarn.
- Genom arbetet har jag lärt känna många invandrarfamiljer på ett sätt som många svenskar nog inte gör. Och jag kan se till att ta vara på varje barns goda sidor.
- Ja, och jag tror man behöver göra mer bland ungdomar i skolåldern för integrationen.

Olof Wallgren:

- Det blir inte något vidare med integrationen när så många bor på ett ställe. Då blir det problem i den stadsdelen.
- Det är svårt att veta vad man själv kan göra.
- Jag visste inte att föreningen finns men det är nog bra.

Sofia Samuelson:

- Jag tycker inte jag ser folkumgås så mycket. Men det finns nog inte så många gemensamma arrangemang heller.
- Jag dansar mycket. Bland annat latinamerikansk dans och där träffar jag verkligen olika kulturer, där möts vi över gränserna.
- Jag vet inte om en förening gör saken bättre men när de går ut på sta'n så här kanske fler vaknar.

Medelene Adielsson: (t.v.)

- Iskolans fungerar i integrationen bra. Min bästa kompis kommer förresten från Bosnien.

Kathe Adielsson: (t.h.)

- Jag tycker integrationen fungerar bra på mitt jobb. Vi kommer från olika håll och har det trevligt. Men vi svenskar behöver öppna oss mer. Jag tycker människor från andra länder är mera öppna.
- Jag kan inte göra mer än vara den jag är och utgå ifrån det. Om alla läste Bibeln och levde efter det skulle många frågor om det här lösas sig.
- Föreningen som är ute här är säkert ett bra initiativ.

Samlar röster om integration

Vad menar du med integration?

Vad skulle du vilja göra för att nå ett integrerat samhälle?

De frågorna får trollhätteborna mitt i lördagsruschen av Integrationsforum i Trollhättan. Tre medlemmar är ute i decemberkylan och skriver med stela fingrar ner svaren de får. Allt för att samla kunskaper om hur invånarna ser på integration.

– Folk tror att de ska få ett flygblad och istället vill vi ha något av dem, säger Lajos Rofusz och skrattar.

Tillsammans med Maja Jamedzija och Robert Kozelka försöker han få in synpunkter som kan ligga till grund för det fortsatta arbetet.

De flesta tycker att integration handlar om att blanda människor och visa att alla har samma värde och samma rättigheter. Förslagen om vad som kan göras är många:

- Bättre introduktion till nyanlända flyktingar.
- Få bort ömsesidiga fördomar.
- Att själv delta i hur det »nya« samhället ska utformas.
- Prata! Kommunikation så att inga missförstånd ska uppstå.

Med etnisk diskriminering menas orättvis eller kränkande behandling på grund av ras, hudfärg, nationellt eller etniskt ursprung eller trosbekännelse. Det finns en lag mot etnisk diskriminering och en särskild diskrimineringsombudsman – DO. Ombudsmannen ska ge råd så att den som utsatts för etnisk diskriminering själv kan ta till vara sina rättigheter men DO kan också driva fall till domstol.

Sedan i juni 2001 finns ett nationellt nätverk för Antidiskrimineringsbyråer i Sverige. Nätverket får ekonomiskt stöd av Integrationsverket för sitt utvecklingsarbete.

- Vara mer öppen, se den andre ur hans situation.
- Inte dela upp boendet som idag.
- Att alla umgås med alla är viktigt.

Alla tar sig inte tid att stanna och prata men på en timma har antalet ifyllda lappar ökat med tio. De läggs nu till den samling som finns sedan tidigare. När resultatet sammanställts kan det leda till nya vägar för integrationsarbetet. ■

Mitt i ruschen på sta'n en lördagsförmiddag går Integrationsforum ut för att samla röster om integration. Fr.v. Robert Kozelka, Maja Jamedzija och Lajos Rofusz.

Startade lokal byrå mot diskriminering

Ett utländskt namn, ett annorlunda tonfall eller en mörkare hudfärg – det räcker med så lite för att jobbet eller lägenheten ska gå till någon annan.

Så när Integrationsforum i Trollhättan startade en Antidiskrimineringsbyrå började det ringa med en gång. Trots att det inte var några jurister eller experter som svarade.

Sedan dess har man tagit hand om ett 50-tal fall där människor känt sig diskriminerade.

De flesta av byråns kontakter handlar om människor som anser sig diskriminerade på arbetsmarknaden.

– Som flykting får man först vänta på uppehållstillstånd. En påfrestande tid när man nästan inte lever, säger Emmanuel Nkansah. Sedan måste man lära sig svenska och det första man får veta

på det nya språket är att man inte får något jobb.

– Det är förnedrande och nedbrytande att sakna arbete. Men det är diskriminerande att inte få visa vad man kan! utbrister han.

Han hänvisar till känslan av att inte duga och att vara en belastning.

– Våra kontakter på byrån kan hjälpa till och förklara att det inte beror på dig själv. Att det hänger ihop med strukturer i samhället. Då kan man åtminstone känna sig mindre misslyckad som individ, säger han

Fördomar

En del har känt sig diskriminerade när det gäller socialbidrag. Några fall har handlat om fördomar man utsatts för. Andra har handlat om att man

inte fått den lägenhet man hoppats på.

– Vi kan inte ändra en fastighetsägares beslut. Men vi kan förmedla kontakter med Hyresgästföreningen eller hjälpa till och skriva till hyresnämnden, förklarar Emmanuel.

Han hänvisar till den enkla broschyr man delat ut som förklarar vad Antidiskrimineringsbyrån kan göra:

- Ge stöd till människor som upplever sig diskriminerade.
- Ge råd om vilka rättigheter och skyldigheter som finns i samhället så att problem bearbetas på rätt sätt och i rätt instans.
- Ge information om andra organisationer och om myndigheter som ytterligare kan bidra till att få klarhet i problemen eller en rättelse.

Det har förekommit att byrån kontaktat någon av Trollhättans advokater för att få hjälp med rådgivningen men grundregeln är att den som söker hjälp ska få veta hur man själv kan gå vidare. Etnisk diskriminering, som kan vara ett lagbrott, hänvisar man till den statliga Diskrimineringsombudsmannen. Därifrån har byrån också fått utbildning, material och rådgivning.

Parabol

Det är inte alltid en anmälan till byrån visar sig handla om diskriminering. En som blivit nekad jobb kanske saknar de betyg som krävs. Den som inte fått lov att sätta upp en parabolantenn kanske helt enkelt inte fått information om att det krävs byggnadslov.

– Då kan vi ändå hjälpa den som ringer att få ett besked. Huvudsaken är att det finns någonstans man kan vända sig när man upplever sig diskriminerad. Kanske vill man inte gå till en myndighet med sina personliga problem. Då kan man komma till oss, säger Emmanuel Nkansah.

Ett halvduzin trollhättebor står på Antidiskrimineringsbyråns telefonlista. Dessutom kan man ringa till Integrationsforums lokal för att få kontakt. Men där är inte alltid bemannat eftersom allt bygger på frivilliga krafter.

– Det är inte lätt att mötas av en telefonsvarare och sedan kanske få vänta två–tre dagar på att bli uppringd. Alternativet med en jourlista är inte heller så bra.

– Ska det fungera måste vi ha någon som bemannar byrån på dagarna, åtminstone på halvtid. Det är enda chansen att klara antalet ärenden och verkligen jobba med fallen, säger Emmanuel.

Belöning

Men till det finns inga pengar. Istället drivs byrån vidare i det lilla formatet med telefonsamtal hem till de frivilligt engagerade.

Belöningen kommer när de som fått stöd, råd och information hör av sig igen och berättar hur det gick.

– Ibland går det bra och då vill vi gärna få en signal om det. Men egentligen är det bra att alla hör av sig igen. Det ökar våra kunskaper om vi får veta om vi hänvisade rätt, säger Emmanuel. ■

Få anmäler diskriminering

Bara fyra procent av dem som upplever sig diskriminerade gör en anmälan om det. Anledningen är bristande kunskaper om sina rättigheter och om möjligheterna att klaga.

– Det här gör att lokalt förankrade antidiskrimineringsbyråer har en viktig uppgift att fylla. Det är många gånger lättare att gå till dem man känner förtroende för sedan tidigare för att få hjälp, säger John Stauffer som är jurist hos statliga Diskrimineringsombudsmannen i Stockholm.

Därifrån har man medverkat till att utbilda dem som arbetar frivilligt på olika byråer mot diskriminering. De är fortfarande inte många men fler kommer till och sedan sommaren 2001 finns ett nationellt nätverk där de kan samlas och utbyta erfarenheter. John Stauffer anser att de ideella byråerna behövs.

– De känner förhållandena där anmälaren bor, kan hjälpa till att skriva ett brev eller följa med och besöka en butik där någon tycker sig ha blivit diskriminerad, säger han. En lokal byrå kan också

ordna med information till företagare och representanter för kommunen.

Regeringens handlingsplan mot främlingsfientlighet slår fast att Diskrimineringsombudsmannen ska bistå lokala Antidiskrimineringsbyråer och liknande initiativ. Förutom utbildningar på plats har man ett omfattande material som kan hämtas på DO:s hemsida, www.do.se.

– Utbildningen gör att de aktiva lär sig vad som är möjligt. Det minskar risken för att de ska ge anmälarna alltför stora förhoppningar. Om man utlovar hjälp som inte går att få kan det leda till att de sökande förlorar förtroendet. Och det förtroendet är ju den största tillgången hos en lokal byrå, säger John Stauffer.

Allt som anmäls är inte olaglig diskriminering. Men ibland rör det sig om ett misstänkt lagbrott och då ska det vidare till polisen eller Diskrimineringsombudsmannen.

– Då kan vi ta över. Men vi hjälper också byråerna med råd och stöd per telefon. På det sättet kan de tjäna som en första sällning åt oss på DO, förklarar han. ■

Nätverk är ett nyckelord

Att bygga nätverk på lokal nivå är en bra metod i det antirasistiska arbetet. Det konstaterar José Alberto Diaz på Integrationsverket i Norrköping. Han är sociolog och var verkets samordnare för insatser mot diskriminering. Integrationsforum i Trollhättan har han följt i ett par år och sett hur man byggt upp en bred lokal samverkan.

– Det intressanta med exemplet Trollhättan är just den samverkan mellan olika organisationer som man fått igång. Det kan vara svårt att ena så många viljor men föreningen består. Jag gissar att det kan ha att göra med att där finns duktiga föreningsledare som klarar av att hålla samman de motstridiga åsikter som alltid finns i breda sammanslutningar, säger han.

Till det som väckt uppmärksamhet hör den Antidiskrimineringsbyrå som startat – helt bemannad med hjälp av frivilligt arbete.

– Ett mycket lovvärt initiativ som har blivit något av en förebild. Med förankringen i nätverket av olika folkrörelser har man en grund för att ge råd, stöd och information.

Genom initiativet med ett Kvinnokulturhus försöker föreningen särskilt uppmärksamma kvinnornas situation. Också det följer man med intresse från Integrationsverket.

– Att stödja olika kvinnogrupperns arbete med att organisera sig och därigenom göra sina röster hörda är en mycket positiv insats för integrationen, säger José Alberto Diaz.

Tilltron till föreningen har gjort att Integrationsverket lämnat ekonomiskt stöd i två omgångar.

Motiveringen är att verksamheten är seriös, har en bred förankring och en stor utvecklingspotential.

År 2002 hoppas Integrationsverket ha en större budget för ett mer stabilt ekonomiskt stöd till lokala initiativ. Något som Integrationsforum i Trollhättan hoppas mycket på. Där vill man anställa någon, åtminstone på halvtid, som kan arbeta med byrån och planera andra aktiviteter.

– Jag kan förstå att man vill ha kontinuitet

Integrationsverket är en nationell myndighet som ska

- ha det övergripande ansvaret för att nyanlända invandrare får stöd för sin integration i det svenska samhället
- verka för lika rättigheter, skyldigheter och möjligheter för alla oavsett etnisk och kulturell bakgrund
- förebygga och motverka främlingsfientlighet, rasism och diskriminering
- följa och utvärdera samhällsutvecklingen mot bakgrund av samhällets etniska och kulturella mångfald.

genom att anställa någon med särskild kompetens eller yrkeskunskaper så att man kan driva verksamheten effektivt. Liknande verksamhet med antidiskrimineringsbyråer i Holland visar att det är helt nödvändigt med en kärna av anställda som en grund för det frivilliga arbetet, säger José Alberto Diaz.

– Det är viktigt att det offentliga stöttar grupper som Integrationsforum ekonomiskt och inte – med en viss cynism – nekar stöd med hänvisning till att de är en »frivillig verksamhet«, säger han.

– Det frivilliga ideella arbetet är viktigt och en central del för alla NGO:er. Aktiva medlemmar är ryggraden i verksamheten. Men det hindrar inte att det kan behövas en fast kärna för att ge kontinuitet. Ibland måste man därför få möjlighet att anställa någon i de nya nätverken och byråerna på samma sätt som i de traditionella folkrörelserna, tillägger José Alberto Diaz. Samarbetet mellan Integrationsforum och Integrationsverket kommer också att fortsätta. ■

Hus utan väggar och tak men fullt av verksamhet

När Integrationsforum bestämde sig för att skapa ett Kvinnokulturhus tog det bara sex månader. För ett hus behöver inte ha väggar och tak från början. Sådant kan komma senare. Det viktiga är att huset finns i människors medvetande. Och att det fylls med aktivitet.

Det var på våren 2001 som några kvinnor i Integrationsforum fick i uppdrag att undersöka hur ett kvinnokulturhus skulle kunna skapas.

– De flesta av oss är invandrarkvinnor från början men många har bott i Sverige länge. Vi är alla aktiva i föreningar som är med i Integrationsforum, säger Patricia Valeria som sitter i styrelsen för föreningen Världens Kvinnor.

Arbetet började med att man skrev brev till kvinnor man trodde kunde vara intresserade. De politiska partierna fick också brev för att kvinnor över hela det politiska fältet skulle komma med. På ett möte den 18 augusti beslutades om en plattform att bygga på. Där står att Kvinnokulturhuset vill skapa kontakter mellan kvinnor från olika kulturer. Målet är ett riktigt hus som kan vara en naturlig samlingsplats för alla kvinnor i Trollhättan.

– Ett hus dit man kan komma och gå som man vill. Ta en fika och bara prata. Syssla med hantverk. Kanske hålla ett möte kring en bok man läst eller lyssna på någon som berättar eller håller föredrag, säger Patricia.

Under hösten som följde har man haft ett möte om kvinnlig könsstympning.

– Könsstympning är fruktansvärt och bekämpas nu även i de länder där det praktiseras. Men ändå utförs ingreppet på en del flickor som bor här i Sverige. Det är ett exempel på hur den som rycks upp med sina rötter kan bli extra noga med gamla traditioner när man inte släpps in i en ny kultur, säger Patricia.

– När man kommer från ett land där mannen ensam styr i familjen kan integration också bli en fråga om jämställdhet, säger Patricia Valeria.

Foto: Tomas Fasth

Andra ämnen väntar på uppmärksamhet.

– Våra barn är viktiga för oss kvinnor och det talas mycket om våra döttrars möte med dubbla kulturer. Men vi har söner också och vi oroar oss som alla föräldrar för droger och alkohol, säger Patricia. ■

Pensionärerna i PRO med i Integrationsforum

– Många flyktingar och invandrare har kommit hit i sen ålder. Vi vill visa att de också är välkomna som medlemmar bland övriga pensionärer. Samtidigt vill vi motverka den främlingsfientlighet som kan växa i besparingstider.

Sten Sandberg är aktiv i PRO, Pensionärernas Riksorganisation. Det är en politiskt obunden pensionärsorganisation som har fler medlemmar än de politiska partierna tillsammans.

De fyra föreningarna i Trollhättan driver ett gemensamt arbete för integration och Sten är deras kontaktombud i Integrationsforum.

– Många av våra medlemmar är födda på 20- och 30-talet. Det betyder att vi varit med om en stor kulturell förändring i vårt sätt att leva. Det kan vi berätta om för de nya svenskarna och de kan ge oss erfarenheter från sin kultur.

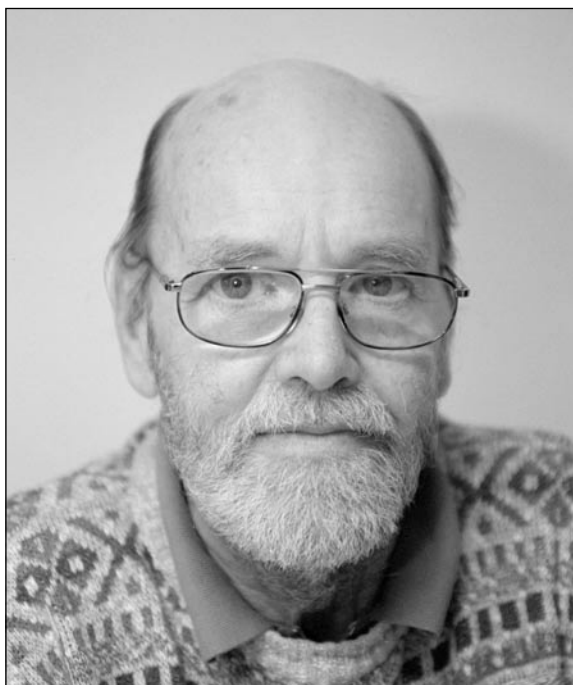
– Det viktiga är att vi får förtroende för varandra som människor. Inte känner oss som »vi« och »dom«, säger han.

Det betyder också ett ansvar för att motverka främlingsfientlighet och rasism. Också det en anledning för PRO att vara med i Integrationsforum.

– Främlingsfientlighet kan lätt blossa upp i besparingstider. När samhällsekonomin blir sämre letar många efter syndabockar, säger Sten.

– Här finns rader av fördomar som vi måste bryta. Det kan vi göra i våra studiecirkelar om samhället idag och om opinionsbildning. Det gäller att se vad som är orsak och verkan och bemöta de främlingsfientliga partierna.

Behovet av äldreomsorg kommer att växa i Sverige. Samtidigt kommer det att saknas folk till jobben i vården. Det leder till att de gamla som behöver vård självklart kommer att möta anställda med utländsk bakgrund. PRO är med och påverkar innehållet i vården genom pensionärsråden i kommunerna och i Västra Götalandsregionen.

– Vi är den sista generationen som kan berätta om nazismens härjningar. När jag lyfter det perspektivet i PRO får jag bra gehör för vikten av integrationsarbete, säger Sten Sandberg.

Och där företräder man alla pensionärer, även de nya svenskarna.

– Vi kräver att kommunerna anställer människor med utländsk bakgrund för att möta de nya svenskarna när de blir gamla. Det betyder också att en och annan bryter lite och att gamla svenskar kan ha svårt att förstå. Därför måste vi lära känna varandra bättre i vardagen, säger Sten.

– Som PRO:are kan vi inte få samma bredd på verksamheten som Integrationsforum. Därför har vi där en bra plattform i vårt arbete. ■

Unga liberaler i integrationsarbetet

– Den svenska skolan måste följa upp ungdomarna som kommer från andra länder bättre. Vi är inte vana vid ett system med frihet under ansvar. Det feltolkas som slapphet och till slut står många där utan både betyg och kunskaper.

Maja Jamedzija är aktiv i Liberala Ungdomsförbundet, LUF – en av medlemsföreningarna i Integrationsforum i Trollhättan. Hon vill inrikta sig på att arbeta för integrationen bland andra generationens invandrare och flyktingar. Och hon bygger på egna erfarenheter.

Maja vill att integration ska innebära att lärarna i den svenska skolan tar reda på mera om de skol-system flyktingarna kommer ifrån. Hittar former för att överbrygga systemen, kanske sätta betyg en tid. Och betygen ska skickas hem till föräldrarna.

– Jag är aktiv i Integrationsforum för att jobba med integration för andra generationens flyktingar och invandrare, säger Maja Jamedzija från LUF.

Annars får inte de någon uppfattning om hur det går för ungdomarna i den nya skolan.

– Lärarna måste arbeta på ett annat sätt om de vill behålla eleverna och inte tappa dem längs vägen. Och särskilt är det pojkarna som har svårt att sätta ambitionsnivån rätt, säger hon.

Maja hör till dem som hittade nivån snabbt. Hon gick in för att lära sig svenska och komma med i en vanlig klass. Idag studerar hon på universitetet i Göteborg men pendlar och bor kvar i stadsdelen Kronogården i Trollhättan. Där är andelen invandrare hög och hon ser dagligen de väggar hon tycker finns mellan svenskar och invandrade.

– Men väggarna finns också mellan olika invandrade. Svenskarna tror att vi är en enda enhetlig grupp. Men så är det inte alls. I vardagslivet lever många bara inom sin egen nationalitet, säger hon.

Där finner man en trygghet när det blir för svårt med det svenska språket eller när man inte får något jobb. En del ger upp till slut och det är sorgligt, tycker Maja. Hon menar att var och en får göra en kompromiss:

– Sitter du hemma och surar blir du inte integrerad. Man måste bestämma själv hur mycket svensk man vill vara och hur mycket bosnisk. Du kan behålla ditt språk och din kultur hemma men ju mer svenska du lär dig och ju fler svenska vänner du får, desto bättre chanser har du till en högre utbildning och bättre jobb, säger Maja.

– Man blir inte integrerad av att bara träffa tjänstemän på socialen eller på a-kassan. ■

En öppen dörr till hela världen

– Det kan vara så trist här i Sverige. Det är så få dörrar som står öppna. Så det känns som en stor tillgång att få träffa alla dessa invandrade. Få hela världens erfarenheter, tankar och förhoppningar serverade på ett och samma ställe.

Kåre Johansson är en av Integrationsforums enskilda medlemmar. Och han skrattar när han säger att det är egoistiska skäl bakom hans medlemskap. Han gillar sällskapet, helt enkelt. Och han vill hjälpa till att öppna dörrar så fler kan träffas.

– För länge sedan var jag aktiv i olika solidaritetsrörelser. Då handlade det om utsatta människor på andra håll. Nu finns de ju här, konstaterar han.

Själv har han föreslagit ett arbete som han kallar »Nycklar till det svenska samhället«. Det handlar inte om att visa hur man fyller i blanketten till Försäkringskassan eller reglerna för socialbidrag.

– Det är mycket enklare än så. Nycklarna jag tänker på låser upp dörrar så vi kan träffas och förstå varandra i vardagen. Vad är det egentligen som händer när vi möts i tvättstugan?

– Och inte minst frågor om hur vi gör för att mötas som vanliga människor. Om kvinnor från Mellanöstern vill gå ut och dansa så vill de veta vad svenska män skulle tänka om det. Och tvärtom också: svenska män måste få koderna för ett umgänge med kvinnor från Libanon.

Eftersom svenskar och invandrade har så få kontakter vill Kåre organisera träffar. Han tänker sig till exempel att svenskar i små grupper kan besöka en Kosovoalbansk förening. Där kan man sätta sig och prata, svara på frågor, berätta hur man gör och hur man tänker. Från båda hållen. Det behövs pengar till en lokal, lite fika, kanske en tolk.

– Ur träffar av det slaget kan det sedan växa andra kontakter. Det måste ju finnas folk från Kosovo som är sportintresserade eller fågelskådare eller har något annat intresse. De kan fångas upp av föreningarna i Integrationsforum och på det sättet få igång sin hobby igen. Därför är det så bra att Naturskyddsföreningen och rugbyklubben är med i Forum, säger Kåre.

Mitt i engagemanget lyfter han också fram en annan sida av Integrationsforums verksamhet.

– Om det svenska samhället kan kännas trist kan man ju lätta upp det med en fest. Och våra fester med dans och med mat från alla håll är verkliga ljuspunkter. Det är en stor förmån att få vara med när människor från alla världens hörn möts till fest, säger Kåre.

Men det finns också en annan orsak till hans engagemang.

– På kort sikt är inte rasisterna det största hotet mot integrationen. Det som berör mig mest är barnen med föräldrar som aldrig kommit in i vårt svenska samhälle. De ungdomar som växer upp utan förebilder och draghjälp hemifrån. För dem blir kriminalitet ibland enda vägen för att få allt det som de svenska ungdomarna får.

– Det finns så många härliga ungdomar som kämpar för en bättre värld. Jag mötte många av dem när jag demonstrerade vid EU-mötet i Göteborg. De får ha ring i näsan om de vill. Det viktiga är att de är aktiva för sin egen framtid.

– Men vi kan inte lämna en grupp av de svagaste utanför. De måste in! ■

Ungdomarna är nyckeln till integration. De har inte samma fördomar som vuxna, säger Kåre Johansson – enskild medlem i Integrationsforum.

Som ringar på vattnet...

Runt omkring Integrationsforum i Trollhättan växer det nu fram flera liknande initiativ där man verkar för integration och mot främlingsfientlighet och rasism.

Integrationsforum i Vänersborg

I Vänersborg bildades våren 2000 föreningen Integrationsforum. Den har kontaktpersoner från kommunens föreningsliv som medlemmar. Syftet är att bilda opinion mot våld, rasism och diskriminering och skapa mötesplatser mellan invandrare och svenskar. Med pengar från Integrationsverket driver man tre projekt. Ett med målet att höja kvinnors kulturella och språkliga kompetens, ett annat mot diskriminering på arbetsplatser. Det tredje kallas »Toleransresor mot främlingsrädsla« och handlar om att låta elever från skolor i olika kommuner mötas. Under Integrationsforum finns också Vänersborgskvinnorna – ett forum för möten där kvinnor som inte kan det nya språket så bra kan träffa andra för att bara prata eller läsa böcker på lätt svenska.

Integrationsförening i Lysekil

I Lysekil finns sedan våren 2000 föreningen Agera. Den kallar sig integrationsförening. Syftet är att förebygga rasism och främlingsfientlighet och verka för integration. Ursprunget är en grupp som började agera för att kommunen ska skaffa sig en handlingsplan för integration. Någon sådan plan finns inte ännu men kommunledningen har börjat räkna med Agera som en resurs och är angelägen om att verksamheten kan fortsätta. Man utvecklar nu en integrationsbyrå för att ge råd, stöd och information i vardagliga situationer där integrationen sätts på prov. Diskrimineringsfall hänvisar man tills vidare till Antidiskrimineringsbyrån i Trollhättan.

Integrationsförening i Mellerud

I Mellerud bildades Integrationsföreningen i september 2000. Föreningen verkar för integration och mot främlingsfientlighet och rasism. Det finns idag drygt 60 medlemmar varav en tredjedel är svenskar. Förutom enskilda medlemmar ingår också organisationer, bland andra fackförbundet Kommunal och LO-avdelningen. Man samverkar med Melleruds Kulturförening – en annan paraplyorganisation. Kontakterna med kommunen är goda och en kommunal policy mot diskriminering är under arbete. Genom det kommunala hälsorådet diskuterar man hur integration påverkar människors hälsa.

Integrationsforum i Fyrstad

Nätverket för Integrationsforum i Fyrstad samverkar också nära med flera myndigheter som är engagerade i integrationsfrågan. Det gäller Västra Götalandsregionen, länsstyrelsen i Västra Götaland och de fyra kommunerna i Fyrstadskommittén – Trollhättan, Vänersborg, Uddevalla och Lysekil. ■

Kommunalrådet: – Vi behöver alla krafter för integration och mot rasism

Trollhättans kommun har redan från början stött Integrationsforum på olika sätt. Men kommunledningen gör samtidigt klart att rollerna måste hållas isär.

– Kommunen har det övergripande ansvaret och de ställer också krav på oss utifrån det. Men samtidigt behövs alla krafter som verkar mot rasism och främlingsfientlighet. Från kommunens sida samverkar vi därför med olika ideella organisationer, som Integrationsforum, säger kommunalrådet Margreth Johnsson (s).

En handlingsplan för demokrati och framtidstro är på väg att antas i Trollhättan. Ett tydligt bevis på att något hänt när det gäller politikerna och deras ansvar. Planen handlar om att värna mänskliga rättigheter, att öka människors inflytande och att öka valdeltagandet. Redan i inledningen gör man klart att den tagits fram av de demokratiska partierna i fullmäktige. Det betyder att alla utom Sverigedemokraterna har fått vara med. Det partiet fick två mandat i fullmäktige vid valet 1998.

– Deras värderingar strider mot den människosyn alla vi andra står för, säger Margreth Johnsson.

Arbete är grunden

Hon kom till posten som kommunalråd från ett jobb på fackföreningen Kommunal. Och hon ser frågan om arbete som en grund för den segregation som finns i Trollhättan.

– Vi har tagit emot många flyktingar och det tycker jag har varit viktigt och rätt. Men de kriser som styrt flyktingströmmarna i världen har kommit samtidigt som vi haft lågkonjunktur och ont om jobb. För en del betyder det att vägen tillbaka till ett arbete har blivit väldigt lång.

– Men det är en tillgång att ha arbetskamrater från andra kulturer. Jag hoppas att fler och fler arbetsgivare upptäcker det, säger Margreth Johnsson.

– Jag är själv engagerad i Integrationsforums initiativ att skapa ett Kvinnokulturhus, säger kommunalrådet Margreth Johnsson (s).

Foto: Tomas Fasth

Goda exempel uppmärksammas också. En företagare som anställt många med utländsk bakgrund fick härom året kommunens pris som årets »Brobryggare«.

Trollhättans kommun har också prövat en rad olika vägar för att hjälpa människor med utländsk utbildning och yrkeserfarenhet ut på arbetsmarknaden. Nyligen avslutades ett projekt där elva av 16 deltagare med akademiska utbildningar nu har jobb eller studerar. Tidigare har en grupp byggnadsarbetare fått särskild undervisning i »byggsvenska« och det medförde också att flera fick jobb. Andra har gått kurser i starta-eget.

Integrationsforum en mötesplats

Hon pekar på Kronogårdsprocessen som är ett försök att förbättra för de boende i en stadsdel med hög andel invandrare.

– Ett av målen är att öka de boendes eget inflytande och i det arbetet ingår föreningarna i stadsdelen. Det betyder mycket ideellt arbete bakom aktiviteterna. Bland annat i form av studiecirklar som kan vara en väg för att stärka självförtroendet. Ett första steg för att känna att man vågar och behövs som människa i det nya landet.

Hon lyfter fram det ideella engagemanget även när det gäller Integrationsforum.

– Där skapas en mötesplats till. Eftersom många föreningar är medlemmar öppnas vägar vidare, säger hon.

Måste vara frivilligt

Forums Antidiskrimineringsbyrå bygger också på frivilligt arbete och så tycker kommunalrådet att

det ska förbli. Då har den som inte vill gå till myndigheterna någonstans att vända sig för att sedan få hjälp att hitta vidare.

Tanken att kommunen ska engagera sig genom bidrag till personal ställer hon sig inte bakom.

– Vi måste hålla isär rollerna. Kommunen kan stötta med lokaler och annat. Men det är viktigt för demokratin att det finns engagerade människor som jobbar ideellt. Jag ser inte att vi skulle flytta kommunal verksamhet till Integrationsforum.

– Mera samarbete däremot. Det tror jag på.

Hon ser gärna mera av gemensam utbildning och kunskapsspridning. En motion i fullmäktige om att erbjuda invandrade en »god vän«, en svensk kontakt, har nyligen antagits. Sådant ligger på kommunens integrationsenhet att förverkliga och då kan Integrationsforum vara med.

– Men kommunens integrationsarbete måste genomsyra hela fältet, alla förvaltningar. Det är vårt ansvar, säger Margreth Johnsson. ■

Öppna vägar för nytt engagemang

– Kommuner måste skaffa sig kunskaper om hur nya rörelser och NGO:er fungerar. Och sedan måste vi hitta nya vägar för deras krav. Nya vägar in i den kommunala politiken för att ta vara på de nya rörelsernas engagemang.

Eva Heyman är lärare på det socialpedagogiska programmet vid Högskolan Trollhättan-Uddevalla. Där ingår en 10-poängskurs om »Vardagsliv och social mobilisering«. Den handlar om hur man som socialpedagog kan arbeta med att mobilisera utsatta grupper. Man talar om att skapa egenmakt bland de maktlösa.

Ska demokratin hållas levande måste den användas. Men den som inte själv kan skriva till kommunen och framföra sina krav har svårt att göra sig hörd. Det krävs kunskap. Man måste veta vart man ska gå. Måste kunna språket. Och det räcker inte alltid med svenska. Man måste kunna det språk som makthavarna använder och behärskar.

Dessutom måste man få självförtroende nog att formulera sina krav. Känna att man har samma rätt som andra.

På engelska talas om empowerment. Det engelska ordet är svårt att översätta men det handlar inte om att ge människor makt. Mera om att de ska se sina möjligheter och resurser och själva skaffa sig makt – egenmakt. På utbildningen för socialpedagoger talar man om att det behövs en katalysator. Eva Heyman förklarar:

– För att få till stånd en social mobilisering krävs för det första en lokal förankring hos de människor det gäller. Människor som vill engagera sig för att rädda sin bygd, till exempel.

– Sedan behövs möjliggörare. Det kan vara kommunen som ställer upp med resurser av olika slag, kanske en lokal för ett möte.

– Och så behövs en igångsättare, en »katalysator«, någon som kan dra igång aktiviteten. Kanske någon som återvänt från storstaden och tycker att »nå't måste göras«. Men det skulle också kunna vara en socialpedagog.

Har tappat tron

Talar vi om invandrare utan jobb och svensk utbildning, kanske utan svenska språket, ja, då talar vi om människor med små egna medel för att göra sig hörda. Ibland används orden marginaliserade grupper.

– Människor som saknar tillräckligt med självkänsla och har tappat tron på sig själva har inte makt att själva förändra. Då kan en socialpedagog vara den som skapar möjligheter för flera i samma situation att mötas, fånga upp deras erfarenheter och önskemål och får igång en aktivitet, säger Eva Heyman.

Det handlar inte om någon som ska göra jobbet eller gå före. Istället någon som kan gå bredvid, hjälpa andra att se sina egna resurser, skapa ett kollektiv som kan agera. Åter använder hon ett ord från engelskan. Begreppet heter »advocacy« men det betyder inte advokat, någon som företräder andra. Det betyder någon som hjälper andra att ta fram de kunskaper som finns och söka efter de som saknas.

Skapa rörelser

– Ofta blir det idag ett glapp mellan socialkontorets arbete med individer och de möjligheter samma personer skulle ha som grupp. Där tänker jag mig att en socialpedagog fyller i genom att arbeta ute bland folk, förklarar Eva Heyman.

Ett arbete som kan ske i samverkan med de nya rörelser och nätverk, NGO:er, som växer fram. Men också ett arbete för att skapa den typen av rörelser.

– De nya rörelserna är ju delvis en protest mot gamla strukturer som hindrar människor att få ett verkligt inflytande. Åtminstone är det så det upplevs.

– Därför behöver kommunerna människor med kunskaper om hur man fångar upp och tar vara på ett engagemang. Det ska en socialpedagog kunna göra, säger Eva Heyman. ■

Faktorer för framgång

Integrationsforum i Trollhättan har på flera sätt lyckats sätta frågor om integration och antidiskriminering på dagordningen i kommunen. Föreningen har låtit tala om sig och kontinuerligt utvecklat sin verksamhet sedan starten i april 1999. Bakom framgången ligger en rad faktorer.

- **Bred förankring**

Sveriges alla folkrörelser innehåller en enorm kraft. Där arbetar engagerade människor frivilligt för gemensamma mål. Där får alla vara med och bestämma. Där utövas demokratin till vardags.

Ur det breda föreningslivet hämtar Integrationsforum i Trollhättan sin genuina förankring. De 28 medlemsföreningarna – det tillkommer hela tiden fler – ger breda kontaktytor. På så sätt förs arbetet för integration mellan svenskar och invandrare ut i vardagen. Föreningarna kan dela med sig av tips och idéer till varandra.

Samtidigt blir de gemensamma aktiviteterna i Integrationsforum en tillgång för alla. En kväll med utbildning av informatörer, en konferens om könsstämpning, en kurs i diskrimineringsfrågor – allt sådant ökar kunskapen när de som deltagit rapporterar hem till PRO, Liberala Ungdomsförbundet, Kommunal och alla andra föreningar som är med.

- **Eldsjälar med engagemang**

Från de många föreningarna som ingår i Integrationsforum kommer representanter som är engagerade i integrationsfrågan. Dessutom ingår en rad enskilda personer som medlemmar. Det ger ett nätverk av eldsjälar som tillsammans har breda kontakter i det lokala samhället. Utan det ideella arbetet skulle Antidiskrimineringsbyrån och Kvinnokulturhuset aldrig ha kunnat komma igång.

- **Opinion och mediarbete**

Arbetet för integration handlar mycket om opinionsbildning. Då gäller det att göra sin röst hörd. Integrationsforum i Trollhättan har förekommit i

den lokala tidningen ett 50-tal gånger. Dessutom har verksamheten uppmärksammats av radio och TV i regionen. Det har bidragit till det offentliga samtalet. Frågor om ökad integration och kampen mot främlingsfientlighet och rasism har blivit samtalsämnen människor emellan.

- **Samverkan med andra aktörer**

Integrationsforum i Trollhättan är ett exempel på det man kallar NGO:er – icke statliga organisationer. Aktiviteten bygger på frivilligt arbete och man är fristående. Men det hindrar inte att man kan samverka med regionala aktörer som Västra Götalandsregionen och länsstyrelsen och med Trollhättans kommun – alla är exempel på myndigheter som Integrationsforum samverkar med. Dessutom ingår man i ett regionalt nätverk tillsammans med liknande Integrationsforum och är med i ett nationellt nätverk för antidiskrimineringsbyråer.

- **Stöd från Integrationsmyndigheter**

Sedan starten har Integrationsforum fått kontinuerlig rådgivning och ekonomiskt stöd från Integrationsverket. Integrationsforum i Trollhättan var en av de två föreningar som verket inbjöd att vara med i ett studiebesök till Antidiskrimineringsbyråerna i Nederländerna. Verkets stöd har haft stor betydelse för verksamhetens kontinuitet och utveckling. Även Ombudsmannen mot etnisk diskriminering (DO) har med informations- och utbildningsinsatser kring lagstiftning givit Integrationsforum en viktig kompetensutveckling.

- **Social sammanhållning**

»...och så har vi så roliga fester!« Så förklarar en av medlemmarna i Integrationsforum en del av sitt engagemang. Och feststämning hör också till för att skapa framgång. Det kan vara ett slit att arbeta ideellt och målet kan synas långt borta ibland. Då är det roligt att kunna ställa till med fest för att förgylla vardagen. ■

Ur dagboken

1999

April

Integrationsforum i Trollhättan bildas med fyra organisationer som medlemmar.

Augusti

Den första aktiviteten genomförs i Trollhättans centrum. Flera lördagar är man ute med namnlistor för ett upprop mot rasism och för integration.

Oktober

Integrationsforum deltar i en demonstration med anledning av mordet i Stockholm på den fackligt aktive syndikalisten Björn Söderberg.

November

Sociologen Anna-Maria Blomgren vid Högskolan Trollhättan-Uddevalla föreläser vid ett möte i Integrationsforums regi om den organiserade rasismens framväxt i Trollhättan-Uddevalla-Vänersborg. Ett längre sammandrag sänds i P4 Radio Väst.

2000

Februari

Integrationsforum träffar länsstyrelsens integrationsenhet.

Mars

En halvdags utbildning i integrationsfrågor genomförs för enskilda och medlemsorganisationer. Länsstyrelsen och Integrationsverket medverkar. Med finns också intresserade från Vänersborg och Lysekil som planerar att starta liknande verksamhet.

April

En teaterföreställning arrangeras om rasism och främlingsfientlighet.

Efter ett par månaders förberedelser öppnas Trollhättans Antidiskrimineringsbyrå för råd, stöd och information till dem som anser sig diskriminerade. Integrationsverket stöder verksamheten liksom den statliga diskrimineringsombudsmannen och Trollhättans kommun.

Juni

På den svenska nationaldagen får Integrationsforum motta priset som Årets Brobyggare. Det delas ut av Trollhättans kommun till någon som gör särskilda insatser för att bygga broar mellan människor och kulturer.

Augusti

För att synas när man informerar på gator och torg inköps tio jackor med texten »Integrationsforum – Antidiskrimineringsbyrå«.

Information om verksamheten vid ett möte för pensionärer i Folkets Park.

Oktober

Ett nätverk bildas i Fyrstad för organisationer som arbetar för integration och mot främlingsfientlighet och rasism. Förutom Integrationsforum i Trollhättan ingår liknande föreningar i Vänersborg, Lysekil och Mellerud. Verksamheten stöds av Integrationsverket och Västra Götalandsregionen.

November

En studiecirkel i diskrimineringsfrågor startar för dem som är aktiva i arbetet med diskrimineringsbyrå.

2001

Januari

Kommunerna i Fyrstadskommittén (Trollhättan, Vänersborg, Uddevalla och Lysekil) håller en konferens på temat Kamp mot intolerans. Integrationsforum i Trollhättan medverkar.

Februari

Integrationsforum är med när regeringen håller konferens med Sveriges folkrörelser inför FNs möte i Sydafrika mot rasism.

April

Integrationsforum deltar i Integrationsverkets resa till Holland för att studera hur man arbetar med integrationsfrågor där.

Augusti

Integrationsforum startar Kvinnokulturhuset – en verksamhet med målet att skapa en mötesplats för kvinnor från olika kulturer. Ansvarig för uppdraget Samråd och dialog på Integrationsverket deltar.

September

Integrationsforum håller en debattkväll om integration. Många intresserade samlas i Folkets hus och kvällen präglas delvis av terrordåden i USA dagen innan.

Integrationsforum anordnar i samarbete med Integrationsverket ett panelseminarium för lokala frivilligorganisationer och lokala politiker i Västra Götaland om lokala insatser mot rasism, främlingsfientlighet och etnisk diskriminering ur ett kvinnoperspektiv inom verkets uppdrag Samråd och dialog. Lokal press och radio bevakar arrangementet.

November

Kvinnokulturhuset håller möte om kvinnlig könsstympling.

Integrationsforum har dessutom besökt en rad föreningar, organisationer, skolor och myndigheter för att prata integration och kampen mot rasism och främlingsfientlighet. Flera medlemmar har ställt upp ideellt i det arbetet. ■